

სადაზღვევო ბაზრის არსებული მდგომარეობა საქართველოში და მისი განვითარების ტენდენციები

ანა დვალი

სტუდენტ-დოქტორანტი

რეზიუმე

სადაზღვევო ბაზრის არსებობას ქვეყანაში რიგი უპირატესობები გააჩნია, როგორც სოციალური, ასევე ეკონომიკური. მოსახლეობის კეთილდღეობის ამაღლების ერთ-ერთი აუცილებელი კომპონენტი სწორედ დაზღვევის სისტემის ფუნქციონირებაა. სადაზღვევო პროდუქტის ფლობა თითოეულ პირს ანიჭებს ერთგვარ დავდაჯერებულობას და უქმნის უსაფრთხოების შეგრძნებას, რაც დიდ როლს ასრულებს როგორც პიროვნების, ასევე მისი ეკონომიკური საქმიანობის პროცესში. სადაზღვევო სისტემა, სხვა ინსტიტუტებთან ერთად, უზრუნველყოფს ეკონომიკური განვითარების სტაბილურობას და ხელს უწყობს წარმოების განვითარებას.

სადაზღვევო სისტემა საბაზრო ეკონომიკის პირობებში წარმოადგენს ქვეყნის ეკონომიკური სისტემის აუცილებელ შემადგენელ ელემენტს, რომელიც ხელს უწყობს მის სრულყოფილ ფუნქციონირებას და განვითარებას. განსაკუთრებით თანამედროვე პირობებში, ფინანსური მომსახურების სახეობები სადაზღვევო სისტემასთან ერთად ქმნის აუცილებელ საფუძველს ქვეყნის ეკონომიკური განვითარებისათვის.

მსოფლიო პრაქტიკის თანახმად, რომ კაპიტალის ბაზარზე ძირითად ინსტიტუციურ ინვესტორებს შორის წარმოდგენილია სადაზღვევო ორგანიზაციები, რომლებიც ფინანსური რესურსების მნიშვნელოვან აკუმულირებას ახდენენ. სადაზღვევო ინდუსტრია ერთ-ერთი წამყვანი სექტორია ეკონომიკური განვითარებისათვის. სადაზღვევო კომპანიების მიერ ფინანსური რესურსების მობილიზება და შემდგომ მათი გარდაქმნა ინვესტიციებად, სადაზღვევო სექტორს აქცევს მნიშვნელოვან ფინანსურ წყაროდ ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებაში.

საკვანძო სიტყვები: სადაზღვევო სისტემა, ინსტიტუციური ინვესტორები, სადაზღვევო პროდუქტი, სადაზღვევო რეზერვები.

THE CURRENT STATE OF INSURANCE MARKET IN GEORGIA AND ITS DEVELOPMENT TRENDS

Ana Dvali
GTU, PhD student

SUMMARY

The insurance market has a number of social and economic advantages in the country. One of the important components of improving the welfare of the population is the functioning of the insurance system.

Owning an insurance product gives each person confidence and a sense of security, which plays a large role in both the individual and his or her economic activity. The insurance system ensures the stability of economic development and contributes to the development of production.

The insurance system is the important component of the economic system, which promotes its perfect functionality and development. The types of financial services together with the insurance system create the necessary basis for the economic development of the country.

The main institutional investors in the capital market are insurance companies. The insurance industry is one of the leading sectors for economic development. Resource mobilization of insurance companies turns the insurance sector into an important financial source in the development of the country's economy.

Keywords: insurance system, institutional investors, Insurance product, insurance reserves.

ძირითადი ტექსტი

სადაზღვევო სისტემის და სადაზღვევო ბაზრის გამართული ფუნქციონირება ქვეყნისათვის დიდად მნიშვნელოვანია. იგი დადებით გავლენას ახდენს ქვეყნის როგორც სოციალურ, ასევე ეკონომიკურ განვითარებაზე. სადაზღვევო ბაზრის ფუნქციონირებას ქვეყანაში, რასაკვირველია სჭირდება რიგი ღონისძიებების გატარება. მაგალითად, დაზღვევის კულტურის და ცნობადობის ამაღლება. საზოგადოებამ აუცილებლად უნდა გააცნობიეროს სადაზღვევო სისტემის დადებითი მხარე. სადაზღვევო კომპანიების მხრიდან, ასევე უნდა გატარდეს გარკვეული ღონისძიებები, რათა დაზღვევა მოსახლეობისთვის მეტად მიმზიდველი გახდეს, მაგალითად, მინიმალური ბიუროკრატია გაამარტივებს სადაზღვევო კომპანიებისა და მათი კლიენტების თანამშრომლობის პროცესს; სადაზღვევო მომსახურების მაღალი დონე - საშუალებას იძლევა მოიზიდოს მეტი კლიენტი და დააინტერესოს მოსახლეობის დიდი ნაწილი. სწორი მარკეტინგული სვლების წყალობით, უნდა მოხდეს ქვეყანაში დაზღვევისადმი ინტერესის გამძაფრება და შესაბამისად სადაზღვევო პოლისების შეძენაზე მოთხოვნის ზრდა. დღეისათვის ერთ-ერთ პრობლემას სწორედ მოსახლეობის გულგრილობა წარმოადგენს სადაზღვევო სისტემის მიმართ. გართულებული ბიუროკრატიული პროცედურები

და სადაზღვევო პროდუქტების სიკეთის არცოდნა აფერხებს სადაზღვევო ბაზრის განვითარებას. სტატისტიკური მონაცემებით თუ ვიმსჯელებთ და შევადარებთ ევროპული ქვეყნების სტატისტიკურ მონაცემებს, ნათლად გამოჩნდება, რომ ევროპის სადაზღვევო ბაზრის მონაცემებამდე ჯერ კიდევ დიდი გზაა გასავლელი. უნდა მოხდეს მოსახლეობის უფლებების დაცვა სადაზღვევო კომპანიების წინაშე, რაც კიდევ ერთი წინადადგმული ნაბიჯი იქნება მოსახლეობის მხრიდან, რომ დადებითად შეფასდეს სადაზღვევო კომპანიების ფუნქციონირება. მოსახლეობას უნდა ჰქონდეს ერთგვარი გარანტია იმისა, რომ სასურველ მომსახურებას მიიღებს და სადაზღვევო კომპანია არ შეეცდება თავი აარიდოს დაკისრებულ ვალდებულებას. ეს არის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი წინაპირობა იმისათვის, რომ მოსახლეობას სტიმული მიეცეს ითანამშრომლოს ამა თუ იმ სადაზღვევო კომპანიასთან. აღნიშნულ პროცესში დიდი როლი ენიჭება დაზღვევის ზედამხედველობის სამსახურს. ნაშრომში როგორც აღვნიშნეთ, ამ პროცესის განუყოფელი ნაწილია სავალდებულო დაზღვევის დანერგვა, რაც მომხმარებლის დაინტერესების ამაღლებას შეუწყობს ხელს.

საქართველოში და შეიძლება ითქვას, რომ მსოფლიოშიც სადაზღვევო პროდუქტებიდან ყველაზე გავრცელებული და პოპულარული სახეობაა ჯანმრთელობის დაზღვევა. ამას მოწმობს სტატისტიკური მონაცემები, რომლის მიხედვითაც ბოლო 3 წლის განმავლობაში ჯანმრთელობის დაზღვევის მოზიდული პრემიების მოცულობა ჭარბებს ყველა სხვა სახეობას და თან მუდმივად მზარდია. საქართველოში, დაზღვევის სახეობებიდან ყველაზე პოპულარულია ქონების დაზღვევა, სახმელეთო სატრანსპორტო საშუალებათა დაზღვევა (გარდა სარკინიგზო ტრანსპორტისა) და რა თქმა უნდა, სამედიცინო (ჯანმრთელობის) დაზღვევა.

ჯანმრთელობის დაზღვევის ასეთი პოპულარობა და ბაზარზე წილის ზრდა შეიძლება ითქვას, რომ გამოიწვია სახელმწიფო სამედიცინო პროგრამებში სადაზღვევო სექტორის მონაწილეობამ. ამასთანავე, ადრეულ მონაცემებთან შედარებით მომატებულია ქონებისა და ავტომობილების დაზღვევის წილიც, როგორც ვიცით იგეგმება ავტომფლობელთა პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევის შემოღება, რაც პოპულარობას მოუტანს მთლიანად სადაზღვევო სექტორს. ავტომფლობელი სავალდებულო წესით შეიძენს პასუხისმგებლობის დაზღვევას, სადაზღვევო კომპანიას კი საშუალება უჩნდება მომხმარებელს დამატებით შესთავაზოს დაზღვევის სხვა პაკეტები იქნება ეს სამედიცინო თუ დაზღვევის სხვა პროდუქტი. სადაზღვევო კომპანიებს საშუალება ექნებათ მძღოლებს შესთავაზონ კომპლექსური სადაზღვევო პაკეტი და ამით მომხმარებლები ასე ვთქვათ „შეაჩვიონ“ დაზღვევით სარგებლობის ფუფუნებას.

უდაოდ, სამედიცინო დაზღვევა როგორც საქა-

რთველოში, ასევე მსოფლიოშიც დაზღვევის ყველაზე გავრცელებული და პოპულარული სახეობაა. ერთ-ერთ მიზეზად შესაძლებელია დასახელდეს ისეთი სიტუაციების სიხშირის ალბათობა, რასაც შედეგად მოყვება ჯანმრთელობის დაზიანება. შესაბამისად მომხმარებელი ცდილობს წინასწარ შეიძინოს ჯანმრთელობის დაზღვევის პოლისი, რადგან საჭიროების შემთხვევაში მინიმალური ხარჯების სანაცვლოდ მიიღოს ხარისხიანი სამედიცინო დახმარება.

ჯანმრთელობის დაზღვევა, მართალია, ყველაზე მეტად არის პოპულარული საქართველოში, მაგრამ თუ შევადარებთ სხვა განვითარებულ ქვეყნების სტატისტიკას ჩვენი ქვეყნის მაჩვენებელი გაცილებით დაბალია. საქართველოში 2018 წელს ჯანმრთელობის დაზღვევით სარგებლობს მოსახლეობის მხოლოდ 15%¹. აღნიშნული მაჩვენებელი რომ შევადაროთ აშშ-ს ოფიციალურ სტატისტიკურ მონაცემებს, უდიდეს სხვაობას მივიღებთ. აშშ-ში **დაუზღვეველი** მოსახლეობის პროცენტული მაჩვენებელია **11,1%**², ანუ დაზღვევით სარგებლობს 88.9%.

შეუძლებელია, ერთი კონკრეტული მიზეზის პოვნა, თუ რატომ არ სარგებლობს მოსახლეობის დიდი ნაწილი სადაზღვევო კომპანიების მომსახურებით, თუნდაც ისეთ საჭირო სექტორში, როგორიცაა ჯანმრთელობის დაზღვევა. ძირითადად, ალბათ, მაინც უნდა დავასახელოთ ის ფაქტი, რომ სადაზღვევო კომპანიები ცდილობენ თავი აარიდონ დიდი ხარჯების განწევას სადაზღვევო შემთხვევის დადგომისას და მოსახლეობაც სკეპტიკურად არის განწყობილი მათ მიმართ. თვლიან, რომ სადაზღვევო პოლისის შეძენით ისინი ტყუილად იხდიან სადაზღვევო პრემიას და საჭიროების შემთხვევაში მაინც ვერ მიიღებენ საჭირო ანაზღაურებას.

სადაზღვევო ბაზრის განვითარებისათვის, ისევე როგორც ყველა სხვა სფეროს განვითარებისთვის, აუცილებელია კონკურენტული გარემოს არსებობა. ასევე საჭიროა არსებობდეს დამოუკიდებელი, მიუკერძოებელი საზედამხედველო სამსახური, რომელიც გააკონტროლებს კონკურენტული გარემოს შენარჩუნებას. საქართველოში ერთ-ერთი ყველაზე განვითარებული საფინანსო სექტორი არის საბანკო სფერო. კომერციული ბანკების საშუალებით ხდება მათი პარტნიორი ან შვილობილი სადაზღვევო კომპანიების სადაზღვევო პოლისების გაყიდვა, მაგალითად, სიცოცხლის დაზღვევის, ავტომობილის დაზღვევის, პასუხისმგებლობის დაზღვევის. ეს პროცესი, რა თქმა უნდა, ხელს უშლის კონკურენტული გარემოს ჩამოყალიბებას, რადგან, ასე ვთქვათ, ხელოვნურადაც კი შეიძლება მოხდეს კონკრეტული სადაზღვევო კომპანიების პოლისების გაყიდვისთვის ხელსაყრელი გარემოს შექმნა.

საქართველოში რეგისტრირებულია 17 სადა-

1 <http://www.insurance.gov.ge/>

2 https://en.wikipedia.org/wiki/Health_insurance_coverage_in_the_United_States

ზღვევო კომპანია, 16 მათგანი ფლობს სიცოცხლის და არასიცოცხლის დაზღვევის ლიცენზიას, ხოლო ერთი მათგანი მხოლოდ არასიცოცხლის დაზღვევის ლიცენზიას. 2018 წლის განმავლობაში მოზიდულმა სადაზღვევო პრემიამ პირდაპირი დაზღვევის საქმიანობიდან შეადგინა 542.20 მილიონი ლარი. ამავე პერიოდის შედეგებით სადაზღვევო კომპანიების წმინდა მოგება შეადგინა 42.19 მილიონი ლარი, აქტივები შეადგენს 743.22 მილიონ ლარს, ხოლო კაპიტალი 221.64 მილიონ ლარს.³

დაზღვევის სახელმწიფო ზედამხედველობის სამსახურის მიერ გამოქვეყნებული სტატისტიკური მონაცემების მიხედვით, მოზიდული პრემიების მოცულობა 2018 წელს გაზრდილია 100.8 მილიონი ლარით, წმინდა მოგება 2017 წლის მონაცემთან შედარებით, პრაქტიკულად გაორმაგებულია - 2017 წელს შეადგენდა 20.34 მლნ. ლარს, ხოლო 2018 წელს - 42.19 მლნ. ლარს. აქტივებიც და კაპიტალიც საგრძნობლად არის მოამტებული, რაც სადაზღვევო ბაზრის განვითარების დადებით მაჩვენებელზე მეტყველებს.

დასკვნა

- დაზღვევა განიხილება სპეციალისტების მიერ, როგორც ქვეყანაში წარმოების აუცილებელი ნაწილი. დაზღვევა უზრუნველყოფს საერთო ეროვნული ეკონომიკის უწყვეტ და ბალანსირებულ ფუნქციონირებას დროსა და სივრცეში.

- სადაზღვევო ბაზრის ფუნქციონირებას ქვეყანაში, რასაკვირველია სჭირდება რიგი ღონისძიებების გატარება. მაგალითად, დაზღვევის კულტურის და ცნობადობის ამაღლება. საზოგადოებამ აუცილებლად უნდა გააცნობიეროს სადაზღვევო სისტემის დადებითი მხარე.

- ჩატარებული კვლევა მოწმობს, რომ სადაზღვევო ბაზარზე მიმდინარეობს როგორც სიახლეების დანერგვა, ასევე უკვე არსებული პროდუქტების სრულყოფა. უმთავრეს სიახლეს წარმოადგენს

ავტომფლობელების პასუხისმგებლობის სავალდებულო დაზღვევის დანერგვა.

- სწორი მარკეტინგული სვლების წყალობით, უნდა მოხდეს ქვეყანაში დაზღვევისადმი ინტერესის გამძაფრება და შესაბამისად სადაზღვევო პოლისების შეძენაზე მოთხოვნის ზრდა

- სადაზღვევო ბაზრის სრულყოფისათვის და განვითარებისთვის აუცილებელია კონკურენტული გარემოს შენარჩუნება. ჯანსაღი კონკურენცია ამ პროცესის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი წინაპირობაა.

ბამოყენებული ლიტერატურა

1. საქართველოს კანონი დაზღვევის შესახებ, 1997 წ.
2. საქართველოს მთავრობის დადგენილება აგროდაზღვევის პროგრამის დამტკიცების შესახებ. 2019წ.
3. საქართველოს კანონი შრომის უსაფრთხოების შესახებ. 2018წ.
4. ვერულავა თ. „სადაზღვევო საქმის საფუძვლები“. ჯანდაცვის პოლიტიკისა და დაზღვევის ცენტრი, თბილისი, (2017).
5. სიჭინავა ა., ვეშაპიძე შ., ჯოლია გ., სეხნიაშვილი დ., ჩიკვილაძე ნ., კვარაცხელია ლ., ქირია ვ., ჭიკაიძე ნ., მენაბდე-ჯობაძე ე., ყურაშვილი გ., კიკვაძე ტ., შენგელია რ., კაიშაური თ., აბუაშვილი თ., როსტიაშვილი თ. „ეკონომიკური კვლევის მეთოდები“. თბილისი. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი. 2014. 371გვ.
6. ვერულავა თ., დაზღვევის ისტორია . ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი. 2013წ.
7. ვეკუა ზ., ჯანდაცვაში არსებული რისკების პრევენციის მოდელები. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი. 2018წ.
8. Niels Viggo. A History of Insurance. Swiss Re Corporate History. 2017
9. <http://www.insurance.gov.ge/News.aspx>

3 <http://www.insurance.gov.ge/>